

Opozorilo: Besedilo osnovnega predpisa z vključenim popravkom

Na podlagi tretjega odstavka 70. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17, 26/19 in 172/21) minister za okolje in prostor in minister za zdravje izdajata

PRAVILNIK
o zahtevah za novogradnje, posege v obstoječe stavbe in sanacijo obstoječih stavb
zaradi varovanja zdravja ljudi pred škodljivimi učinki radona

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen
(vsebina)

(1) Ta pravilnik določa zahteve in načine, s katerimi se v stavbah doseže znižanje koncentracije radona pod referenčno ravno, s čimer se prepreči ogrožanje zdravja ljudi zaradi škodljivih učinkov radona.

(2) S tem pravilnikom se v pravni red prenaša Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 13 z dne 17. 1. 2014, str. 1), zadnjič popravljena s Popravkom (UL L št. 152 z dne 11. 6. 2019, str. 128).

2. člen
(postopek informiranja in klavzula)

(1) Ta pravilnik se izda ob upoštevanju postopka informiranja v skladu z Direktivo (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L št. 241 z dne 17. 9. 2015, str. 1).

(2) Blago, ki se zakonito trži v drugi državi članici Evropske unije ali Turčiji ali izvira iz pogodbenic Sporazuma EGP in se zakonito trži v njih, se šteje za skladno s temi pravili. Ta pravila se uporabljajo v skladu z Uredbo (EU) 2019/515 z dne 19. marca 2019 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici.

3. člen
(uporaba)

(1) Ta pravilnik se uporablja za projektiranje in gradnjo novih stavb, posege v obstoječe stavbe ter protiradonsko sanacijo obstoječih stavb za znižanje koncentracije radona v stavbah.

(2) Določbe tega pravilnika se uporabljajo za stavbe iz prejšnjega odstavka, namenjene za bivalne in delovne prostore.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se ta pravilnik ne uporablja za stavbe, ki so v skladu s predpisom, ki ureja razvrščanje objektov, uvrščene med enostavne in nezahtevne objekte, pa se uporablja tudi za druge objekte z bivalnimi in delovnimi prostori, ki niso uvrščeni med stavbe.

4. člen (izrazi)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

1. Aktivni sistem je sistem za prisilno prezračevanje zemljine pod talno konstrukcijo stavbe in odvajanje radona z uporabo ventilatorja.
2. Pasivni sistem je sistem za prezračevanje zemljine pod talno konstrukcijo stavbe, ki se izvaja na pasivni način brez uporabe ventilatorja.
3. Posegi v obstoječo stavbo so kakršnikoli posegi v stavbo, ki pomembno spreminjajo tlačne razlike v obstoječi stavbi tako, da povzročijo zvišanje koncentracije radona (npr. energijska sanacija, menjava oken ...).
4. Protiradonska sanacija so inštalacijska dela ali gradbeni posegi za znižanje koncentracije radona v obstoječi stavbi.
5. Referenčna raven pomeni referenčno raven povprečne letne koncentracije radona v zaprtih delovnih in bivalnih prostorih, ki je določena v predpisu o nacionalnem radonskem programu.

5. člen (splošne zahteve za delovne in bivalne prostore)

Stavbe morajo biti projektirane, grajene in vzdrževane tako, da je koncentracija radona v delovnih in bivalnih prostorih čim nižja in da ni presežena referenčna raven.

6. člen (delitev na dve območji)

(1) Območje Republike Slovenije je razdeljeno na dve območji, in sicer na radonsko območje in zeleno območje.

(2) Radonsko območje se sestoji iz območij občin, ki so naštet v drugem odstavku 5. člena in v četrti alineji 13. člena Uredbe o nacionalnem radonskem programu (Uradni list RS, št. 18/18, 86/18 in 152/20).

(3) V zeleno območje spadajo vsa preostala območja Republike Slovenije.

II. PROJEKTIRANJE IN GRADNJA NOVIH STAVB

7. člen (projektiranje in gradnja stavb na radonskem območju)

(1) Projektiranje in gradnja novih stavb na radonskem območju se zagotovi s prezračevanjem zemljine pod talno konstrukcijo stavbe ali s popolnim tesnjenjem med zemljino in notranjim zrakom z radonsko zaporno folijo.

(2) Kot prezračevanje zemljine se štejejo tudi arhitekturne rešitve, ki zagotavljajo zadostno prezračevanje prostorov, ki so v stiku z zemljino tako, da ni presežena referenčna raven.

8. člen (prezračevanje zemljine pod talno konstrukcijo stavbe na radonskem območju)

(1) Prezračevanje zemljine pod talno konstrukcijo stavbe se izvede z zajemom zraka z radonom in odvodom zraka z radonom do izpustnega mesta.

(2) Za zajem radona je treba v talni konstrukciji stavbe izvesti radonski razvod, ki se izvede v prepustnem sloju debeline najmanj 10 cm.

(3) Nad prepustnim slojem iz prejšnjega odstavka mora biti položena folija, katere namen je, da se ob izdelavi temeljne plošče objekta ohrani prepustnost sloja v talni konstrukciji.

(4) Radon se iz prepustnega sloja iz talne konstrukcije stavbe praviloma odvede preko navpičnega dvižnega voda do izpustnega mesta.

(5) Odvod radona iz zemljine pod talno konstrukcijo stavbe se lahko izvede s pasivnim sistemom, ki pa mora biti projektiran in izveden tako, da se pasivni sistem enostavno nadgradi v aktivni sistem, če se z meritvami koncentracije radona ugotovi, da pasivni sistem ne zagotavlja referenčne ravni.

9. člen (popolno tesnjenje talne konstrukcije pri gradnjah na radonskem območju)

(1) Če se kot primarni ukrep pri projektiranju in gradnji stavb na radonskem območju uporabi tesnjenje talne konstrukcije stavbe, mora biti izvedeno z radonsko zaporno folijo, ki ima difuzijski koeficient za radon, ki ne presega $1,2 \times 10^{-11}$ m²/s.

(2) Vsi preboji folije in stiki folije s stenami morajo biti dosledno zatesnjeni.

10. člen (izpustno mesto radona)

Izpustno mesto radona mora biti izbrano tako, da ne omogoča ponovnega vstopa radona v stavbo.

11. člen (kontrola delovanja sistema)

(1) Za kontrolo delovanja aktivnega ali pasivnega sistema mora biti na navpičnem dvižnem vodu nameščen merilnik tlaka, ki omogoča preverjanje delovanja sistema. Med delovanjem aktivnega sistema je treba tudi zagotoviti delovanje ventilatorja, ki ustvarja podtlak.

(2) Obveznost kontrole delovanja sistema mora zagotoviti upravnik stavbe, če stavba nima upravnika, pa lastnik.

12. člen

(projektiranje in gradnja stavb na zelenem območju)

(1) Pri projektiranju in gradnji novih stavb na zelenem območju se mora zagotoviti, da je stavba grajena in opremljena z elementi sistema prezračevanja zemljine pod talno konstrukcijo stavbe ali s popolnim tesnjenjem med zemljino in notranjim zrakom z radonsko zaporno folijo, opredeljeno v 9. členu tega pravilnika.

(2) Kot prezračevanje zemljine se štejejo tudi arhitekturne rešitve, ki zagotavljajo zadostno prezračevanje prostorov, ki so v stiku z zemljino tako, da ni presežena referenčna raven.

(3) Za izvedbo sistema prezračevanja zemljine pod talno konstrukcijo se morajo izvesti:

- a) prepustni sloj v talni konstrukciji z debelino najmanj 10 cm, v katerega se vloži radonski razvod za zajem radona s pripravo priključka za navpični dvižni vod na mestu, ki omogoča enostavno izvedbo dvižnega voda;
- b) nad prepustnim slojem mora biti položena folija, katere namen je, da se ob izdelavi temeljne plošče ohrani prepustnost sloja v talni konstrukciji.

(4) Če se z meritvami koncentracije radona ugotovi, da so presežene referenčne ravni, se mora za delovanje sistema prezračevanja zemljine pod talno konstrukcijo iz prejšnjega odstavka izvesti navpični dvižni vod do izpustnega mesta, da se zagotovi zmanjšanje koncentracije radona pod referenčno ravno.

(5) Zahteve za izpustno mesto radona so določene v 10. členu tega pravilnika.

III. PROTIRADONSKA SANACIJA OBSTOJEČIH STAVB

13. člen

(izvedba protiradonske sanacije obstoječih stavb)

(1) Kot gradbeni poseg za zmanjšanje izpostavljenosti radonu iz uredbe, ki ureja nacionalni radonski program, se šteje vgradnja aktivnega sistema za prezračevanje zemljine pod talno konstrukcijo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je dopustna izvedba pasivnega sistema, če se z njim lahko zagotovi referenčna raven.

(3) Kot dodaten ukrep k aktivnemu sistemu prezračevanja zemljine se lahko izvede tudi tesnjenje oboda talne konstrukcije in prebojev skozi talno ploščo ter tesnjenje tlorisne površine z radonsko zaporno folijo.

14. člen

(izpustno mesto radona in nadzor nad delovanjem sistema)

Zahteve za izpustno mesto radona iz 10. člena tega pravilnika in zahteve za kontrolo delovanja pasivnega in aktivnega sistema iz 11. člena tega pravilnika se uporabljajo tudi pri sanacijah obstoječih stavb.

IV. PROTIRADONSKI UKREPI PRI POSEGIH NA OBSTOJEČIH STAVBAH

15. člen
(načrtovanje posegov v obstoječih stavbah na radonskem območju)

Če se na radonskem območju načrtujejo posegi v obstoječo stavbo, v kateri so delovna mesta, je pred izvedbo posega treba oceniti koncentracijo radona v stavbi. Če se oceni, da utegnejo delavci po izvedbi načrtovanega posega prejeti dozo več kot 6 mSv na leto zaradi izpostavljenosti radonu, je treba skupaj z izvedbo načrtovanega posega izvesti protiradonsko sanacijo, ki je predpisana v III. poglavju tega pravilnika.

V. OZNAČEVANJE IN DOKUMENTACIJA

16. člen
(označevanje protiradonskega prezračevalnega sistema)

(1) Aktivni in pasivni sistem morata biti označena z opozorilom na prisotnost radona v sistemu.

(2) Cevovod mora biti na vidnih mestih označen z naslednjimi oznakami:

- a. »RADON«,
- b. oznako smeri pretakanja zraka,
- c. »Dovod«, če gre za cev pred ventilatorjem,
- č. »Odvod«, če gre za cev za ventilatorjem, in
- d. izpustno mesto radona mora biti označeno z oznako »RADON – IZPUST«.

(3) V aktivnem sistemu mora biti ventilator označen z naslednjimi oznakami:

- a. »RADON«,
- b. oznako smeri pretakanja zraka,
- c. »RADON – NE UGAŠAJ!«,
- č. oznako minimuma in maksimuma delovanja in
- d. jasno oznako običajne nastavitve.

(4) Oznake za opozarjanje, ki morajo biti nameščene na cevovodu in ventilatorju, so črne barve na rumeni podlagi, razen oznaki »RADON – IZPUST« in »RADON – NE UGAŠAJ!«, ki sta črni na rdeči podlagi, in so prikazane v Prilogi, ki je kot priloga sestavni del tega pravilnika.

(5) Lastnik ali upravljavec stavbe mora poskrbeti, da so oznake iz drugega in tretjega odstavka tega člena, ki opozarjajo na radon, ustrezno nameščene, vidne in berljive v celotni življenjski dobi stavbe.

17. člen
(dokumentacija protiradonskega sistema)

(1) Za novogradnjo, izvedbo protiradonske sanacije obstoječih stavb ali posege v obstoječe stavbe namenjene izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa, je treba izdelati elaborat protiradonske zaščite, ki celovito, opisno in grafično prikaže načrtovani sistem protiradonskih ukrepov.

(2) Elaborat protiradonske zaščite iz prejšnjega odstavka za novogradnje je sestavni del projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja.

(3) Elaborat protiradonske zaščite iz prvega odstavka tega člena za izvedbo protiradonske sanacije obstoječih stavb ali posege v obstoječe stavbe je del dokumentacije za izvedbo gradnje.

(4) Po izvedenih gradnjah iz prvega odstavka tega člena je treba pripraviti in hraniti dokumentacijo s popisom vseh komponent sistema:

- a. prepustni sloj,
- b. razvod,
- c. navpični dvizni vod in sesalna točka,
- č. ventilator,
- d. tesnjenje talne konstrukcije stavbe in
- e. radonska zaporna folija.

(5) Lastnik ali upravljavec stavbe mora dokumentacijo iz prejšnjega odstavka hraniti ves čas obstoja stavbe.

18. člen **(tehnična smernica)**

(1) Minister, pristojen za graditev izda tehnično smernico za graditev, ki ureja zaščito pred radonom v stavbah s katero določa priporočene projektantske in gradbene ukrepe ter rešitve za doseg izpolnjevanje zahtev iz tega pravilnika.

(2) Če so pri projektiranju in izvedbi zaščite pred radonom v celoti uporabljeni ukrepi, navedeni v tehnični smernici iz prejšnjega odstavka, velja domneva o skladnosti z zahtevami tega pravilnika.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

19. člen **(rok za izdajo tehnične smernice)**

(1) Minister, pristojen za graditev izda tehnično smernico za graditev iz prejšnjega člena v šestih mesecih po uveljavitvi tega pravilnika.

(2) Do izdaje tehnične smernice iz prejšnjega odstavka se pri projektiranju in gradnji uporablja Smernica za gradnjo radonsko varnih novih stavb novogradenj, objavljena na spletni strani Uprave Republike Slovenije za varstvo pred sevanji.

20. člen **(začetek veljavnosti in uporabe)**

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljeni pa se začne 30. junija 2022.

Št. 007-297/2021
Ljubljana, dne 13. januarja 2022
EVA 2021-2550-0010

Janez Poklukar
minister
za zdravje

Mag. Andrej Vizjak
minister
za okolje in prostor

[Priloga: Znaki za opozarjanje na nevarnost radona v sistemu](#)